

17.9.2024

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om mänskliga rättigheter och demokrati i världen och Europeiska unionens politik på området – årsrapport 2024
(2024/xxxx(INI))

Utskottet för utrikesfrågor

Föredragande: Isabel Wiseler-Lima

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
MOTIVERING	19

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om mänskliga rättigheter och demokrati i världen och Europeiska unionens politik på området – årsrapport 2024 (2024/xxxx(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,
- med beaktande av den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna,
- med beaktande av artiklarna 2, 3, 8, 21 och 23 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget),
- med beaktande av artiklarna 17 och 207 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),
- med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och FN:s övriga konventioner om och instrument för mänskliga rättigheter,
- med beaktande av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter,
- med beaktande av FN:s konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord från 1948 och resolution 43/29 av den 22 juni 2020 från FN:s råd för mänskliga rättigheter om förebyggande av folkmord,
- med beaktande av FN:s konvention av den 18 december 1979 om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor,
- med beaktande av förklaringen om avskaffande av alla former av intolerans och diskriminering på grundval av religion eller trosuppfattning, som FN:s generalförsamling proklamerade i sin resolution 36/55 av den 25 november 1981,
- med beaktande av FN:s förklaring av den 18 december 1992 om rättigheterna för personer som tillhör nationella eller etniska religiösa eller språkliga minoriteter,
- med beaktande av FN:s förklaring om människorättsförsvarare, som antogs enhälligt genom FN:s generalförsamlings resolution 53/144 av den 9 december 1998,
- med beaktande av FN:s konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989 och dess två fakultativa protokoll, som antogs den 25 maj 2000,
- med beaktande av FN:s fördrag om vapenhandel, som trädde i kraft den 24 december 2014, och EU:s uppförandekod för vapenexport av den 5 juni 1998,
- med beaktande av FN:s Pekingdeklaration från september 1995,

- med beaktande av FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling, som antogs den 25 september 2015, särskilt målen 1, 4, 5, 8, 10 och 16,
- med beaktande av Europarådets konventioner av den 4 april 1997 om skydd av mänskliga rättigheter och mänsklig värdighet vid biologisk och medicinsk tillämpning, och tilläggsprotokollen till dessa, av den 16 maj 2005 om bekämpande av människohandel) och av den 25 oktober 2007 om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp,
- med beaktande av Europarådets konvention av den 11 maj 2011 om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i nära relationer (Istanbulkonventionen), som inte alla medlemsstater ratificerat,
- med beaktande av protokoll nr 6 till Europarådets konvention av den 28 april 1983 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, i vilket dödsstraffet förbjuds,
- med beaktande av rådets förordning (EU) 2020/1998 av den 7 december 2020 om restriktiva åtgärder mot allvarliga kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna¹,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/947 av den 9 juni 2021 om inrättande av instrumentet för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen²,
- med beaktande av rådets slutsatser av den 23 januari 2024 om EU:s prioriteringar i FN:s forum för mänskliga rättigheter 2024,
- med beaktande av handlingsplanen för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024, som antogs av rådet den 17 november 2020 och halvtidsöversynen som antogs den 9 juni 2023,
- med beaktande av rådets slutsatser om anpassning av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024 till den fleråriga budgetramen 2021–2027,
- med beaktande av EU:s handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt i EU:s yttre åtgärder 2021–2025 (EU:s tredje handlingsplan för jämställdhet),
- med beaktande av EU:s strategi för barnets rättigheter (2021–2024),
- med beaktande av EU:s riktlinjer om människorättsförsvarare, som rådet antog den 14 juni 2004,
- med beaktande av EU:s riktlinjer för främjande av efterlevnaden av internationell humanitär rätt, i dess lydelse från 2009,

¹ EUT L 410 I, 7.12.2020, s. 1.

² EUT L 209, 14.6.2021, s. 1.

- med beaktande av EU:s riktlinjer om dödsstraff, i den lydelse som rådet antog den 12 april 2013,
- med beaktande av EU:s riktlinjer för att främja och skydda de mänskliga rättigheterna för homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella (hbti-personer), som antogs den 24 juni 2013,
- med beaktande av EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter vad gäller yttrandefrihet online och offline, som rådet antog den 12 maj 2014,
- med beaktande av EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter – icke-diskriminering inom de yttre åtgärderna, som antogs av rådet den 18 mars 2019,
- med beaktande av EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter – säkert dricksvatten och sanitet, som antogs av rådet den 17 juni 2019,
- med beaktande av de reviderade riktlinjerna för EU:s politik gentemot tredjeländer i fråga om tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, som rådet antog den 16 september 2019,
- med beaktande av EU:s reviderade riktlinjer för dialoger om mänskliga rättigheter med partnerländer/tredjeländer, som rådet godkände den 22 februari 2021,
- med beaktande av EU:s riktlinjer om barn och väpnad konflikt, som rådet antog den 24 juni 2024,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 12 september 2012 *En grund för demokrati och hållbar utveckling: EU:s samarbete med det civila samhället på området yttre förbindelser* (COM(2012)0492),
- med beaktande av rådets slutsatser av den 10 mars 2023 om det medborgerliga utrymmets roll vad gäller skydd och främjande av de grundläggande rättigheterna i EU,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1760 av den 13 juni 2024 om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859³,
- med beaktande av EU:s årsrapport 2023 om mänskliga rättigheter och demokrati i världen,
- med beaktande av sitt Sacharovpris för tankefrihet, som 2023 tilldelades Jina Mahsa Amini och rörelsen Kvinna, Liv, Frihet i Iran,
- med beaktande av sin resolution av den 15 januari 2019 om EU:s riktlinjer och mandatet för EU:s särskilda sändebud för främjandet av religions- och trosfrihet utanför EU⁴,

³ EUT L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>.

⁴ EUT C 411, 27.11.2020, s. 30.

- med beaktande av sin resolution av den 23 oktober 2020 om jämställdhet inom EU:s utrikes- och säkerhetspolitik⁵,
- med beaktande av sin resolution av den 19 maj 2021 om skydd av de mänskliga rättigheterna och EU:s externa migrationspolitik⁶,
- med beaktande av sin resolution av den 8 juli 2021 om EU:s globala system för människorättsliga sanktioner (EU:s Magnitskijlag)⁷,
- med beaktande av sin resolution av den 28 februari 2024 om mänskliga rättigheter och demokrati i världen och Europeiska unionens politik på området – årsrapport 2023⁸, och sina tidigare resolutioner om föregående årsrapporter,
- med beaktande av sina resolutioner om kränkningar av mänskliga rättigheter samt av demokratiska och rättsstatliga principer (brådskande resolutioner) som antagits i enlighet med artikel 150 i arbetsordningen, och särskilt de som antogs 2023 och 2024,
- med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor (A10-0000/2024), och av följande skäl:
 - A. EU bygger på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, enligt vad som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget. Ledstjärnan för EU:s åtgärder i hela världen är de mänskliga rättigheternas universalitet och odelbarhet och det faktum att ett verkningsfullt skydd och försvar av mänskliga rättigheter och demokrati står i centrum för EU:s yttre åtgärder.
 - B. Konsekvens och samstämmighet mellan EU:s interna och externa politik är avgörande för att skapa en verkningsfull EU-politik för mänskliga rättigheter.
 - C. Demokratiska system är de bäst lämpade för att garantera att alla människor har möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Regelbaserad multilateralism är det bästa organisatoriska systemet för att försvara demokratier.
 - D. EU är en stark förespråkare av och ger sitt fulla stöd till multilateralism, en regelbaserad världsordning och de universella värden, principer och normer som vägleder FN:s medlemsstater.
 - E. Auktoritärt styre, illiberalism och populism är på frammarsch, vilket hotar den globala regelbaserade ordningen, skyddet och främjandet av de mänskliga rättigheterna i världen samt de värden och principer som unionen bygger på.
 - F. I december 2023 fyllde den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna 75 år.

⁵ EUT C 404, 6.10.2021, s. 202.

⁶ EUT C 15, 12.1.2022, s. 70.

⁷ EUT C 99, 1.3.2022, s. 152.

⁸ Antagna texter, P9_TA(2024)0106.

- G. Legitimiteten i den internationella regelbaserade ordningen är beroende av att order från internationella organ efterlevs, såsom FN:s säkerhetsråds resolutioner och beslut från Internationella domstolen. Det finns allt större globala hot mot efterlevnaden av sådana order och beslut samt, rent generellt, av bestämmelser i internationell rätt, människorättslagstiftning och internationell humanitär rätt i framväxande och pågående konfliktsituationer.
- H. 2023 års halvtidsöversyn av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2024, som nu förlängts till 2027, har visat att mer behöver göras, trots de framsteg som hittills gjorts, särskilt mot bakgrund av de aldrig tidigare skådade utmaningar som världen har upplevt sedan den antogs.
- I. Människorättsförsvarare och organisationer i det civila samhället är avgörande partner i EU:s insatser för att värna och främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstaten samt förebygga konflikter globalt. Regeringar runt om i världen censurerar, tystar och trakasserar i allt högre grad människorättsförsvarare och organisationer i det civila samhället i sitt arbete. Detta beteende omfattar åtgärder som strategiska rättsprocesser för att hindra offentlig debatt (munkavleprocesser), restriktiv regeringspolitik, förtalskampanjer, diskriminering och hot eller våld, inbegripet utomrättsliga avrättningar, bortföranden och godtyckliga gripanden och frihetsberövanden. Attacker mot människorättsförsvarare riktar sig också i allt högre grad mot deras familjer och samhällen.
- J. Miljöskador och klimatförändringarnas effekter ökar otryggheten, marginaliseringen och ojämlikheten och driver i allt högre grad bort människor från sina hem eller tvingar in dem i otrygga villkor, vilket gör dem mer sårbara och äventyrar deras mänskliga rättigheter.

Globala utmaningar mot demokrati och mänskliga rättigheter

1. Europaparlamentet bekräftar att de mänskliga rättigheterna är universella och odelbara och att varje människa har en inneboende värdighet. Parlamentet bekräftar EU:s och dess medlemsstaters skyldighet att främja och skydda demokratin och de mänskliga rättigheternas universalitet runt om i världen.
2. Europaparlamentet vidhåller att respekten för, skyddet av och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna måste utgöra hörnstenen i EU:s externa politik. Parlamentet uppmantrar kraftfullt EU att i detta syfte sträva efter ett fortsatt ambitiöst åtagande att göra mänskliga rättigheter till en central del av all EU-politik på ett integrerat sätt och att göra EU:s interna och externa politik mer enhetlig på detta område.
3. Europaparlamentet betonar att EU måste vara fullt berett att motverka framväxten av auktoritärt styre, illiberalism och populism samt de tilltagande angreppen på de mänskliga rättigheternas, demokratins och den internationella humanitära rättens universalitet.

4. Europaparlamentet fördömer den ökande trenden med kränkningar av och brott mot mänskliga rättigheter och demokratiska principer och värden i hela världen, såsom godtyckliga gripanden och frihetsberövanden, tortyr, nedslag mot det civila samhället och politiska motståndare, övervåld från myndigheters sida, censur och hot mot oberoende medier, politiska attacker mot internationella institutioner samt ökad användning av olagliga krigsmetoder som allvarligt strider mot internationell humanitär rätt och människorättslagstiftning. Parlamentet beklagar djupt det försvagade skyddet av demokratiska institutioner och processer och det krympande utrymmet för det civila samhället runt om i världen.
5. Europaparlamentet noterar med djup oro den rådande internationella krisen för ansvarsutkrävande och utmaningen att få ett slut på straffriheten för kränkningar av grundläggande normer i internationell människorättslagstiftning och humanitär rätt i moderna konflikter runt om i världen.
6. Europaparlamentet noterar med tillfredsställelse att det också finns ”människorättsljuspunkter” i detta sammanhang av stora utmaningar för de mänskliga rättigheterna i hela världen. Parlamentet understryker behovet av en mer strategisk kommunikation om mänskliga rättigheter och demokrati genom att sprida nyheter om positiva resultat, politik och bästa praxis. Parlamentet stöder initiativet ”Good Human Rights Stories”⁹ som ett sätt att främja positiva berättelser om mänskliga rättigheter.

Stärka EU:s verktyglåda för främjande och skydd av mänskliga rättigheter och demokrati runt om i världen

7. Europaparlamentet noterar med oro den ökande splittringen i världen. Parlamentet betonar EU:s ansvar att fortsätta att försvara demokratiska värden och principer samt mänskliga rättigheter, fred och värdighet runt om i världen, som är än viktigare att försvara i den nuvarande instabila globala politiken. Parlamentet uppmanar EU att hålla kommunikationskanalerna öppna med olika parter och att fortsätta att utveckla en omfattande verktyglåda för att stärka mänskliga rättigheter och demokrati globalt.

EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati

8. Europaparlamentet konstaterar att EU och dess medlemsstater har gjort betydande framsteg i genomförandet av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati, även om de inte har uppnått alla dess mål, i synnerhet på grund av de exempellösa utmaningar som världen har upplevt sedan den antogs. Parlamentet välkomnar i detta avseende förlängningen av handlingsplanen till 2027, i syfte att maximera synergierna och komplementariteten mellan mänskliga rättigheter och demokrati på lokal, nationell och global nivå.

⁹ <https://goodhumanrightsstories.net/>.

EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter

9. Europaparlamentet stöder till fullo det arbete som utförs av EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter för att bidra till synligheten och samstämdheten i EU:s åtgärder för mänskliga rättigheter i unionens yttre förbindelser. Parlamentet vidhåller den särskilda representantens centrala roll i EU:s främjande och skydd av de mänskliga rättigheterna genom att samarbeta med länder utanför EU och likasinnade partner. Parlamentet understryker behovet av ett nära samarbete mellan den särskilda representanten för mänskliga rättigheter och andra särskilda representanter och särskilda sändebud så att den enhetligheten ytterligare kan förbättras, och vill att den särskilda representantens roll ska bli synligare. Parlamentet begär att den särskilda representanten ska få ökade resurser för sitt arbete.

Instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen och det tematiska programmet för mänskliga rättigheter och demokrati

10. Europaparlamentet påminner om den grundläggande rollen för instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete – Europa i världen, inbegripet dess tematiska program för mänskliga rättigheter och demokrati, som ett av EU:s flaggskeppsinstrument för att främja och skydda mänskliga rättigheter och demokrati runt om i världen. Parlamentet betonar behovet att samarbeta med det civila samhället i all relevant extern verksamhet inom EU. Parlamentet upprepar vikten av att integrera en människorättsbaserad strategi i EU:s instrument för yttre åtgärder. Parlamentet understryker sin roll i instrumentets programplaneringsprocess och uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att i god tid dela all relevant information för att ge parlamentet möjlighet att utföra sin uppgift i enlighet med detta, i synnerhet under geopolitiska högnivådialoger med kommissionen.

EU:s internationella avtal

11. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning om att kraftfulla bestämmelser om mänskliga rättigheter ska inkluderas i avtal mellan EU och länder utanför EU, understött av ett antal tydliga riktlinjer och förfaranden som ska följas i händelse av kränkningar. Parlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att aktivt reflektera över hur man ska säkerställa att bestämmelserna om mänskliga rättigheter i befintliga internationella avtal efterlevs i praktiken. Parlamentet upprepar att EU, mot bakgrund av att dess partnerländer ständigt bryter mot människorättsklausuler, bör reagera snabbt och beslutsamt, bland annat genom att upphäva de aktuella avtalen, om andra alternativ visar sig vara verkningslösa.

EU:s dialoger om mänskliga rättigheter

12. Europaparlamentet betonar den viktiga roll som människorättsdialoger spelar inom EU:s verktygslåda för mänskliga rättigheter och som ett centralt instrument för genomförandet av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati. Parlamentet betonar att dessa dialoger bör ta upp den allmänna situationen för mänskliga rättigheter och demokrati med de berörda länderna. Parlamentet konstaterar att människorättsdialoger bör ses som ett centralt inslag i EU:s fortsatta engagemang och inte som ett fristående instrument. Parlamentet påminner om att dessa dialoger måste användas tillsammans och i synergi med andra instrument. Parlamentet upprepar behovet att ta upp enskilda fall, i synnerhet de som parlamentet lyft fram i sina resolutioner, och säkerställa lämplig uppföljning. Parlamentet efterlyser ökad synlighet för dessa dialoger och deras resultat, bland annat genom offentliggörande av ett gemensamt pressuttalande.

EU:s globala system för sanktioner avseende mänskliga rättigheter (GHRSR – Magnitskijlagen)

13. Europaparlamentet välkomnar den ökade användningen av GHRSR som ett viktigt politiskt verktyg i EU:s försvar av mänskliga rättigheter och demokrati i hela världen. Parlamentet noterar dock de utmaningar som kravet på enhällighet innebär när sanktioner ska antas och upprepar sitt krav på införande av omröstning med kvalificerad majoritet för beslut om GHRSR. Parlamentet stöder till fullo möjligheten att införa riktade sanktioner mot korruption inom EU:s ramar i detta avseende, vilket har varit en långvarig prioritering för parlamentet, antingen genom att den inkluderas i GHRSR eller genom ett annat system. Parlamentet betonar behovet av ett fullständigt verkställande av sanktioner och efterlyser åtgärder mot kringgående.

Demokratistödande verksamhet

14. Europaparlamentet upprepar sin oro över de allt fler attackerna från auktoritära och illiberala regimer mot demokratiska principer och värden. Parlamentet betonar att försvaret av och stödet till demokratin runt om i världen i allt högre grad håller på att bli av geopolitiskt och strategiskt intresse. Parlamentet betonar vikten av sina insatser för kapacitetsuppbyggnad för partnerparlament, främjande av medling och uppmuntrande av en kultur av dialog och kompromiss, särskilt bland unga politiska ledare, och för att stärka kvinnliga parlamentsledamöter, människorättsförsvarare och företrädare för det civila samhället samt oberoende medier. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att fortsätta och utöka sin verksamhet på dessa områden genom att öka finansieringen och stödet till EU:s organ, byråer och andra bidragsbaserade organisationer. Parlamentet betonar den avgörande betydelsen av direkt stöd till det civila samhället och personer som uttrycker avvikande åsikter, särskilt i det rådande klimatet med ökande globala spänningar och förtryck i allt fler länder. Parlamentet betonar vikten av EU:s valobservatörsuppdrag och parlamentets bidrag till att utveckla och förbättra metoderna för dessa. Parlamentet efterlyser ett ökat samarbete mellan parlamentets grupp för demokratistöd och valsamordning, kommissionens berörda generaldirektorat och utrikestjänsten.

EU:s stöd till människorättsförsvarare

15. Europaparlamentet är extremt oroad över den pågående inskränkningen av utrymmet för det civila samhället och de växande hoten mot det arbete som utförs av människorättsförsvarare, liksom mot deras familjer, personer i deras närhet och deras advokater, och oroas särskilt av de alltmer sofistikerade metoder som används för att förfölja dem. Parlamentet stöder helhjärtat människorättsförsvararnas arbete och EU:s insatser för att säkerställa deras skydd i hela världen. Parlamentet begär att EU:s riktlinjer om människorättsförsvarare ska tillämpas fullständigt och konsekvent av EU och dess medlemsstater. Parlamentet efterlyser insatser för att öka synligheten för EU:s insatser och kanaler för skydd av och stöd till människorättsförsvarare.

Bekämpning av straffrihet och korruption

16. Europaparlamentet understryker att både straffrihet och korruption möjliggör och förvärrar kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna och urholkningen av demokratiska principer. Parlamentet välkomnar åtgärderna mot korruption i EU:s yttre politik i det gemensamma meddelandet från kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik av den 3 maj 2023 om kampen mot korruption (JOIN(2023)0012). Parlamentet stöder de bestämmelser om korruptionsbekämpning som ingår i EU:s handelsavtal med tredjeländer. Parlamentet betonar den viktiga roll som det civila samhället i tredjeländer spelar för tillsynen av kampen mot straffrihet och korruption.

EU-åtgärder på multilateral nivå

17. Europaparlamentet bekräftar att främjandet av respekten och skyddet för mänskliga rättigheter runt om i världen kräver ett starkt internationellt samarbete på multilateral nivå. Parlamentet understryker att FN och dess organ som det främsta forumet har en särskilt viktig roll att spela och på ett effektivt sätt måste kunna främja insatserna för fred och säkerhet, hållbar utveckling och respekt för mänskliga rättigheter och internationell rätt. Parlamentet begär att EU och dess medlemsstater fortsätter att stödja FN:s arbete, både politiskt och ekonomiskt. Parlamentet uppmanar att EU och dess medlemsstater måste tala med en enad röst i FN och i andra multilaterala forum. Parlamentet uppmanar EU:s delegationer att spela en starkare roll i multilaterala forum, för vilka de bör ha tillräckliga resurser tillgängliga.
18. Europaparlamentet är djupt oroad över de allt hårdare attackerna mot den regelbaserade globala ordningen från auktoritära regimers sida, bland annat genom att FN-organens funktion undergrävs, till exempel genom missbruk av vetorätten i FN:s säkerhetsråd. Parlamentet understryker att dessa organs minskade effektivitet medför verkliga kostnader i form av konflikter, förlorade människoliv och mänskligt lidande, och allvarligt försvagar ländernas allmänna förmåga att hantera globala utmaningar. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna och likasinnade partner att öka sina ansträngningar för att vända denna trend.

19. Europaparlamentet välkomnar det politiska och ekonomiska stöd som EU har gett Internationella brottmålsdomstolen (ICC), inbegripet ICC:s åklagarmyndighet, inte minst genom lanseringen av det globala initiativet för att bekämpa straffrihet för internationella brott, som erbjuder 20 miljoner euro i stöd till ICC. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att fortsätta att stödja ICC med nödvändiga medel och resurser och att använda alla instrument som står till deras förfogande för att stärka kampen mot straffrihet i hela världen. Parlamentet uppmanar alla medlemsstater att respektera åtgärder och beslut från alla ICC:s organ, inbegripet åklagarmyndigheten och kamrarna, och att stödja deras arbete som en oberoende och opartisk internationell rättsinstitution.
20. Europaparlamentet upprepar EU:s starka stöd för Internationella domstolen och Internationella brottmålsdomstolen i en särskilt utmanande tid för den internationella rättvisan. Parlamentet noterar med djup oro den oroande och ökande tendensen att statstjänstemän undergräver de internationella institutionernas och deras anställdas beslut.

Åtgärder för att upprätthålla internationell humanitär rätt

21. Europaparlamentet oroas över att internationell humanitär rätt och internationell människorättslagstiftning allt oftare åsidosätts, särskilt i de pågående konflikterna runt om i världen. Parlamentet understryker att det är av yttersta vikt att organisationer för humanitärt bistånd fullt ut, skyndsamt och obehindrat kan hjälpa alla människor i utsatta situationer, och uppmanar samtliga parter i väpnade konflikter att skydda civilbefolkningen och bistånds- och sjukvårdspersonal. Parlamentet uppmanar alla stater att villkorslöst och fullt ut följa internationell humanitär rätt. Parlamentet uppmanar i synnerhet det internationella samfundet och medlemsstaterna att främja ansvarsutkrävande och kampen mot straffrihet för grova brott mot internationell humanitär rätt. Parlamentet begär att humanitära korridorer systematiskt inrättas i regioner där det råder krig och i stridssituationer, när så krävs, så att civila i fara kan undkomma konflikten, och fördömer skarpt alla angrepp mot civila.

Team Europe-strategin

22. Europaparlamentet erkänner att det finns en potential för en starkare harmonisering av strategierna för skydd och främjande av mänskliga rättigheter mellan medlemsstaternas ambassader och EU:s delegationer i länder utanför EU. Parlamentet betonar möjligheten för medlemsstaternas ambassader att spela en allt aktivare roll för att främja och skydda de mänskliga rättigheterna och samtidigt stödja det civila samhället i dessa länder. Parlamentet betonar vikten av delat ansvar mellan medlemsstaterna och EU:s delegationer i dessa insatser. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att intensivifiera sina kollektiva insatser för att främja respekten för, skyddet för och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna och att stödja demokratin i hela världen.

Bemöta de globala utmaningarna i fråga om mänskliga rättigheter och demokrati

Rätten till frihet från tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling

23. Europaparlamentet fördömer alla handlingar eller försök att legalisera, anstifta, godkänna, tillåta eller samtycka till tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, vilka omständigheterna än är. Parlamentet fördömer de allt fler rapporterna om att statliga aktörer använder tortyr i konfliktsituationer runt om i världen, och uppmanar att rätten att inte utsättas för tortyr eller andra former av omänsklig eller förnedrande behandling inte får inskränkas.

Rätten till mat

24. Europaparlamentet påminner om att rätten till mat, inbegripet fysisk och ekonomisk tillgång till tillräckligt med mat eller medel för att skaffa sig den, är en mänsklig rättighet. Parlamentet är extremt oroat över utmaningarna mot rätten till mat i hela världen, särskilt i krigssituationer och konflikter. Parlamentet noterar med oro de allt fler rapporterna om att mat används som ett vapen i väpnade konflikter. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att främja obligatoriska riktlinjer om rätten till mat utan åtskillnad inom FN-systemet.

Klimat och miljö

25. Europaparlamentet betonar att klimatförändringarna och deras inverkan på miljön har direkta effekter på det faktiska åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter. Parlamentet erkänner det viktiga arbete som utförs av organisationer i det civila samhället, urfolk, försvarare av mark- och miljö rättigheter samt urbefolkningsaktivister för att skydda en ren, hälsosam och hållbar miljö. Parlamentet beklagar djupt de risker som miljö rättsförsvarare och urbefolkningsaktivister utsätts för och begär att ett effektivt skydd av dem ska garanteras. Parlamentet noterar med djup oro de tilltagande hoten mot en ren, hälsosam och hållbar miljö till följd av utplaceringen av massförstörelsevapen och andra former av krigföring som negativt och oproportionerligt påverkar miljön.

Barnets rättigheter

26. Europaparlamentet efterlyser en systematisk och konsekvent strategi för att främja och försvara barns rättigheter i all EU:s externa politik. Parlamentet efterlyser mer samordnade insatser för att främja respekten för, skyddet av och förverkligandet av barns rättigheter i kris- och nödsituationer. Parlamentet fördömer den minskade respekten för barns rättigheter och de allt fler kränkningarna av dessa rättigheter, bland annat genom våld, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap, sexuella övergrepp, inbegripet könsstympning, människohandel, barnarbete, rekrytering av barnsoldater, bristande tillgång till utbildning och hälso- och sjukvård, undernäring samt extrem fattigdom. Parlamentet fördömer vidare ökningen av antalet barn som dör i väpnade konflikter, och betonar behovet av ett effektivt skydd av barns rättigheter i aktiv krigföring. Parlamentet uppmanar sin begäran om en systematisk och konsekvent strategi för att främja och försvara barns rättigheter i all EU:s externa politik.

Kvinnors rättigheter och jämställdhet

27. Europaparlamentet betonar att kvinnors rättigheter och jämställdhet är oumbärliga och odelbara mänskliga rättigheter samt en grundval för rättsstaten och inkluderande, motståndskraftiga demokratier. Parlamentet beklagar djupt att miljontals kvinnor och flickor fortsätter att utsättas för diskriminering och våld, särskilt i samband med konflikter, och förvägras sin värdighet, självständighet och till och med sitt liv. Parlamentet uppmanar EU, dess medlemsstater och likasinnade partner att öka sina ansträngningar för att säkerställa ett fullständigt åtnjutande och skydd av kvinnors och flickors mänskliga rättigheter. Parlamentet fördömer i starkast möjliga ordalag de ökande angreppen på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter runt om i världen samt könsrelaterat våld. Parlamentet välkomnar EU:s anslutning till Istanbulkonventionen. Parlamentet uppmanar EU och dess internationella partner att öka sina ansträngningar för att säkerställa att kvinnor fullt ut åtnjuter mänskliga rättigheter och behandlas som likställda med män. Parlamentet betonar behovet att fortsätta att arbeta för att fullt ut utrota kvinnlig könsstympning.

Flyktingars och asylsökandes rättigheter

28. Europaparlamentet fördömer urholkningen av de mänskliga rättigheterna och säkerheten för flyktingar, asylsökande och tvångsfördrivna personer. Parlamentet bekräftar deras oförytterliga mänskliga rättigheter och grundläggande rätt att söka asyl. Parlamentet påminner om staternas skyldighet att skydda dem i enlighet med internationell rätt. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att effektivt upprätthålla deras rättigheter i EU:s asyl- och migrationspolitik och i EU:s samarbete med partnerländer i detta avseende. Parlamentet betonar att EU bör stärka sitt arbete med att erkänna och utveckla sätt att bemöta de bakomliggande orsakerna till irreguljär migration och tvångsfördrivning, bygga upp motståndskraften i migranternas ursprungssamhällen och hjälpa dem att erbjuda befolkningen möjlighet att leva ett anständigt liv i hemlandet. Parlamentet begär att EU och dess medlemsstater ska fortsätta och om möjligt öka sitt stöd till de länder som tar emot flest flyktingar samt transitländer. Parlamentet upprepar att nära samarbete och kontakter med länder utanför EU fortfarande är mycket viktigt för att förebygga människosmuggling. I detta sammanhang betonar parlamentet att det är av största vikt att sprida information och föra kampanjer för att öka medvetenheten om riskerna med smuggling. Parlamentet begär att EU-finansierade humanitära insatser ska ta hänsyn till barns specifika behov och sårbarhet och säkerställa att barn på flykt skyddas. Parlamentet understryker vikten av att utveckla ett effektivt ramverk för säkra och lagliga vägar in i EU och ser i detta avseende positivt på kommissionens meddelande om att locka kompetens och talang till EU¹⁰, inbegripet genom att utveckla talangpartnerskap med partnerländer.

¹⁰ Kommissionens meddelande av den 27 april 2022 om att locka kompetens och talang till EU (COM(2022)0657).

Hbtqi+-personers rättigheter

29. Europaparlamentet beklagar djupt människorättskränkningarna, inbegripet diskriminering, förföljelse, våld och mord, mot homosexuella, bisexuella, transpersoner, icke-binära, intersexuella och queerpersoner (hbtqi+-personer) runt om i världen. Parlamentet är extremt bekymrat över spridningen av hat och hbtqi+-fientliga narrativ och lagar med udden mot hbtqi+-personer och deras människorättsförsvarare. Parlamentet begär ett fullständigt genomförande av jämlikhetsstrategin för hbtqi+-personer 2020–2025 som EU:s verktyg för att förbättra situationen för hbtqi+-personer runt om i världen.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

30. Europaparlamentet är oroat över utmaningarna mot ett fullständigt åtnjutande av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Parlamentet upprepar sin uppmaning till EU att bistå partnerländerna i utvecklingen av politik till stöd för anhängvårdare för personer med funktionsnedsättning. Parlamentet begär att EU i sin externa politik ska använda strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2021–2030 som ett verktyg för att förbättra situationen för personer med funktionsnedsättning, särskilt beträffande fattigdom och diskriminering, men även svårigheter med att få tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård samt sysselsättning och att delta i det politiska livet.

Äldres rättigheter

31. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till EU och dess medlemsstater att hitta nya sätt att stärka äldres rättigheter, med beaktande av de många utmaningar som de står inför, såsom åldersbaserad diskriminering, fattigdom, våld samt brist på social trygghet, hälso- och sjukvård och andra grundläggande tjänster, liksom hinder för sysselsättning. Parlamentet framhåller arbetet i FN:s öppna arbetsgrupp för åldrandefrågor om ett rättsligt bindande instrument som ska stärka skyddet av äldre personers mänskliga rättigheter, och uppmanar EU och dess medlemsstater att överväga att aktivt stödja detta arbete.

Rätten till likabehandling och icke-diskriminering

32. Europaparlamentet upprepar sitt fördömande av alla former av rasism, intolerans, främlingsfientlighet och diskriminering på grund av ras, etnicitet, nationalitet, samhällsklass, funktionsnedsättning, kast, religion, övertygelse, ålder, sexuell läggning eller könsidentitet. Parlamentet fördömer det växande internationella hotet från hatpropaganda, även på nätet. Parlamentet betonar på nytt den avgörande roll som utbildning och dialog spelar för att främja tolerans, förståelse och mångfald. Parlamentet begär att EU och dess medlemsstater ska leda den globala kampen mot alla former av extremism och ser positivt på den EU-strategi som antagits i detta syfte.

Rätten till liv: mot ett universellt avskaffande av dödsstraffet

33. Europaparlamentet upprepar sitt principiella motstånd mot dödsstraffet, som är oförenligt med rätten till liv och utgör en grym, omänsklig och förnedrande bestraffning som är oåterkallelig. Parlamentet betonar att EU måste vara oförtröttligt i sin strävan mot ett universellt avskaffande av dödsstraffet som ett centralt mål i sin externa människorättspolitik. Trots trenden i vissa länder utanför EU att ta steg i riktning mot ett avskaffande av dödsstraffet finns det fortfarande stora utmaningar i detta avseende. Parlamentet beklagar djupt att antalet dödsdomar som verkställts i vissa andra länder utanför EU har nått sin högsta nivå under de senaste fem åren. Parlamentet upprepar sin uppmaning till alla länder att fullständigt avskaffa dödsstraffet eller införa ett omedelbart moratorium som ett första steg mot dess avskaffande.

Rätten till tanke-, samvets-, religions- och trosfrihet

34. Europaparlamentet upprepar sin oro över kränkningarna av rätten till tanke-, samvets-, religions- och trosfrihet. Parlamentet beklagar djupt att religions- eller trosidentiteter utnyttjas för politiska ändamål och att personer som tillhör religiösa minoriteter och trosminoriteter och religiösa samfund utestängs i vissa länder utanför EU. Parlamentet rekommenderar att det särskilda sändebudet för främjande och skydd av religions- och trosfriheten utanför EU tilldelas mer resurser så att han kan utföra sitt uppdrag på ett bekvämt sätt. Parlamentet betonar att det särskilda sändebudet måste fortsätta att ha ett nära och kompletterande samarbete med EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter och rådets arbetsgrupp för mänskliga rättigheter. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att stärka sitt arbete med att skydda rätten till tankefrihet, samvetsfrihet, religions- och trosfrihet, att lyfta dessa frågor i FN:s olika människorättsforum och att fortsätta att arbeta med relevanta mekanismer och kommittéer inom FN.

Rätten till yttrandefrihet och mediefrihet samt rätten till information

35. Europaparlamentet betonar den avgörande betydelsen av yttrandefrihet och tillgång till tillförlitlig information för att upprätthålla demokratin och ett livskraftigt utrymme för det civila samhället. Parlamentet är allvarligt oroat över de tilltagande begränsningarna av yttrandefriheten i många länder över hela världen, särskilt för journalister, genom censur, påtvingad självcensur och missbruk av lagar mot terrorism eller korrruption för att förtrycka journalister och grupper i det civila samhället. Parlamentet uttrycker dessutom oro över journalisters och mediearbetares fysiska säkerhet och över att de blir måltavlor i konfliktområden.
36. Europaparlamentet uppmanar EU att skyndsamt ge sitt stöd till tillförlitliga medier och informationskanaler som främjar myndighetsansvar och stöder demokratiska övergångar. Parlamentet uttrycker oro över den omfattande användningen av munkavleprocesser för att tysta journalister, aktivister, fackföreningsmedlemmar och människorättsförsvarare globalt. Parlamentet välkomnar i detta sammanhang det direktiv som utformats för att skydda journalister och människorättsförsvarare från rättegångsmissbruk och munkavleprocesser. Parlamentet uppmanar lagstiftare i länder utanför EU att utarbeta lagstiftning med samma mål, som en del av bredare insatser för att främja och skydda mediernas frihet och mångfald.

37. Europaparlamentet välkomnar kommissionens plan att finansiera initiativ som stöder journalister i rättsliga och praktiska frågor, även utanför EU, genom EU:s handlingsplan för demokrati. Parlamentet uppmanar EU att stärka sina insatser för att hjälpa utsatta journalister globalt. Bidrag till detta mål har lämnats av program såsom det numera avvecklade Media4Democracy och annan EU-finansierad verksamhet, inbegripet den verksamhet som bedrivs av det europeiska initiativet för demokrati.
38. Europaparlamentet är fortfarande djupt oroad över det försämrade tillståndet för pressfriheten runt om i världen. Parlamentet fördömer att journalister, människorättsförsvarare och organisationer i det civila samhället censureras genom tillämpning av lagar om så kallade utländska agenter och juridiska eller andra åtgärder som antas av auktoritära och illiberala regimer.

Allmänhetens rätt till deltagande

39. Europaparlamentet beklagar djupt att rätten att delta i fria och rättvisa val inte respekteras i auktoritära och illiberala regimer. Parlamentet betonar att dessa regimer genomför falska val i syfte att befästa sin makt, eftersom valen är fria från verklig politisk konkurrens och pluralism.

Mänskliga rättigheter, företag och handel

40. Europaparlamentet betonar handelns roll som ett viktigt instrument för att främja och förbättra människorättssituationen i EU:s partnerländer. Parlamentet noterar dock att det skett få eller inga förbättringar i vissa av de berörda länderna. Parlamentet beklagar djupt de skadliga effekterna av viss överdriven och exploaterande affärsverksamhet på mänskliga rättigheter och demokrati. Parlamentet välkomnar harmoniseringen till följd av antagandet av direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet, med bindande EU-regler om ansvarsfullt agerande från företagens sida när det gäller mänskliga rättigheter, arbetstagarrättigheter och miljö rättigheter. Parlamentet välkomnar vidare förordningen om förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete på unionens marknad¹¹ och efterlyser ett snabbt genomförande på medlemsstatsnivå.
41. Europaparlamentet framhåller att mikroföretag och små och medelstora företag i många delar av världen ofta är motorn i den lokala ekonomin. Parlamentet understryker att sådana företag utgör 90 % av företagen och står för 60–70 % av sysselsättningen och 50 % av världens bruttonationalprodukt. Parlamentet betonar vikten av mikroföretag och små och medelstora företag genom deras bidrag till Agenda 2030 och uppnåendet av målen för hållbar utveckling, närmare bestämt målen om utrotning av fattigdom och anständigt arbete för alla.

¹¹ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete på unionens marknad (COM(2022)0453).

Mänskliga rättigheter och digital teknik

42. Europaparlamentet är oroat över det hot som artificiell intelligens (AI) kan utgöra för demokrati och mänskliga rättigheter, särskilt om den inte regleras på vederbörligt sätt. Parlamentet välkomnar rådets slutsatser om digital diplomati av den 26 juni 2023 för att stärka EU:s roll och ledarskap inom global digital styrning, i synnerhet unionens ställning som aktör i utformandet av den globala digitala regelboken. Parlamentet välkomnar i detta avseende antagandet av EU:s rättsakt om artificiell intelligens, som syftar till att harmonisera reglerna om AI för att skydda de mänskliga rättigheterna, och de fördelar som AI kan medföra för människors välbefinnande. Parlamentet ser med oro på hur ”fabriker för falskt innehåll” inverkar negativt på rätten till information och pressfriheten, inbegripet AI:s snabba utveckling och den stora makt som detta skänker desinformationsindustrin¹².
43. Europaparlamentet betonar att internet bör vara en plats där yttrandefriheten segrar, men anser att enskilda personers rättigheter måste respekteras. Det som betraktas som olagligt offline bör betraktas som olagligt online, där detta går att tillämpa. Parlamentet oroas av att tillgången till internet blockeras allt oftare. Detta är något som auktoritära regimer ofta tar till, bland annat för att tysta politiska dissidenter och kringskära den politiska friheten. Parlamentet uppmanar eftertryckligen EU att bekämpa detta alarmerande fenomen.
-
- ◦
44. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Europeiska unionens särskilda representant för mänskliga rättigheter, medlemsstaternas regeringar och parlament, FN:s säkerhetsråd, FN:s generalsekreterare, ordföranden för FN:s generalförsamlings 79:e session, ordföranden för FN:s råd för mänskliga rättigheter, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter och Europeiska unionens delegationschefer.

¹² Reportrar utan gränser, 2023 års internationella pressfrihetsindex: *Journalism threatened by fake content industry* <https://rsf.org/en/2023-world-press-freedom-index-journalism-threatened-fake-content-industry>.

MOTIVERING

Varje år antar Europaparlamentet tre årsrapporter om EU:s utrikespolitik, säkerhets- och försvarspolitik respektive människorättspolitik.

De tre rapporterna handlar om följande:

- Genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken – årsrapport 2024 (på grundval av rapporten från unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik till Europaparlamentet om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken) – AFET-utskottets ansvarsområde.
- Mänskliga rättigheter och demokrati i världen och Europeiska unionens politik på området – årsrapport 2024 (på grundval av EU:s årsrapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen) – DROI-underutskottets ansvarsområde.
- Genomförandet av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik – årsrapport 2024 (på grundval av rapporten från unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik till Europaparlamentet om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken) – SEDE-utskottets ansvarsområde.

I dessa rapporter övervakas och bedöms genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, inbegripet EU:s politik för mänskliga rättigheter och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. De är en viktig del av Europaparlamentets bidrag till utformningen av EU:s utrikespolitik, särskilt när det gäller den förstärkta rätt till kontroll som Europaparlamentet fått genom Lissabonfördraget. Det är mycket viktigt att Europaparlamentet svarar på de årsrapporter som utfärdas av andra institutioner så snart de offentliggörs.